

SPREČAVANJE TEČENJA KROZ INUNDACIJI SAVE – OPASNOST ZA NOVI BEOGRAD

Ne treba biti hidrotehnički inženjer već samo iole razuman čovek - da bi znali da je rečno korito jedinstven sistem koga čine osnovno korito i obe rečne inundacije. Upravo zato se taj prostor zove 'korito za veliku vodu' i obuhvata čitav prostor – od levoobalnog do desnoobalnog nasipa u slučaju aluvijalnih reka čija se priobalja štite nasipima. U periodima velikih voda rečne inundacije imaju neprocenjivo važnu ulogu, jer i kroz njih protiče značajan deo talasa velike vode. Zbog toga se uspešnost odbrane od poplava najtešnje povezuje upravo sa održavanjem u maksimalnom protočnom stanju čitave reke kao jedinstvenog protočnog sistema, pri čemu se posebna briga posvećuje inundacijama. Zato se u celom svetu rečne inundacije brižljivo čuvaju, uređuju i pažljivo održavaju, da bi se propusna sposobnost tog dela korita očuvala u hidraulički najboljem vidu. To podrazumeva da se u tom prostoru, koji se tretira kao 'vodno zemljište' - ne smeju da grade bilo kakvi sadržaji koji bi usporili tečenje u periodima povodanja i doveli do promene režima tečenja i pojave tzv. dodatnog uspora, onog koji bi vrlo opasno ugrozio nasipe kao vrlo osetljive linijske zaštitne sisteme.

Samo jedna od 10-tak pregrada kojima je objektima na vodnom zemljištu i 'privatnim' poprečnim putem potpuno pregrađena i proticajno onesposobljena inundacija Save. Posledice će biti veoma opasne po bezbednost Novog Beograda

Imajući te činjenice u vidu, izaziva nevericu ponašanje nadležnog JVP Srbijavode zaduženog da u ime države održava sisteme za odbranu od poplava, ali i neodgovornost čitavog kontrolnog aparata državne uprave, koji su dozvolili da se u koritu za veliku vodu Save odvija zdravom razumu neverovatan proces – onemogućavanje tečenja kroz inundaciju Save u periodima velikih voda. Ilegalni graditelji, koje niko iz nadležnog JVP Srbijavode ne sprečava, grade u koritu za veliku vodu svoje objekte, pa ih onda svojim poprečnim 'privatnim' nasipima, vezanim za glavni savski nasip na približno istoj koti, spajaju sa svojim objektima. Time na dva načina radikalno narušavaju režim tečenja u periodima velikih voda: svojim objektima u koritu za veliku vodu i poprečnim nasipima koje predstavljaju vid poprečne brane na važnom delu korita. Time se dovodi u veliku opasnost branjeni deo Novog Beograda, jer je sada sasvim izvesno da će doći do značajnog nadvišenja uspora, za istu računsku veliku vodu. U bilo kojoj zemlji sveta takva aktivnost je nezamisliva, a ako bi se neko i usudio, bio bi odmah uhapšen i krivično gonjen. Potpisnik ovog teksta je obilazio brojne vodoprivredne sisteme u svetu i uverio se sa koliko se brižljivog staranja čuvaju rečne inundacije od bilo kakve degradacije. U SAD o sistemima odbrane od poplava se veoma uspešno stara Inženjerisjki korpus armije, i verujte potpisniku članka na reč, kada bi neko pokušao da izgradi neki objekat u inundacijama reka Misuri, Ohajo, Illinois, bio bi odmah uhapšen i po najkraćem postupku izveden pred sud da odgovara zbog ugrožavanja bezbednosti ljudi i materijalnih dobara. Ista efikasnost se sreće i kod svih javnih preduzeća koja se staraju o rečnim sistemima i u svim drugim zemljama. Sažeto rečeno: rečne inundacije u okviru sistema odbrane od poplava su 'nedodirljivi' objekti, čiji se integritet čuva ne samo u neporemećenom stanju, već se radovima na održavanju održava u stanju koje obezbeđuje maksimalni proticajni kapacitet.

U inundacijama Save uvodno od Beograda već je sagrađeno niz takvih poprečnih privatnih nasipa. Dokle ide takvo opasno 'graditeljstvo' prikazaćemo samo na jednom primeru, od nekoliko sličnih. Vlasnik jednog rekreacionog objekta zaposeo je svojim objektima veliki deo inundacije i izgradio svoj poprečan, privatni put (*slika na prethodnoj strani*). Vodni inspektor pri Sekretarijatu za inspeksijske poslove Grada Beograda doneo je 30.06.2017. godine rešenje (posedujemo faksimil) kojim se nalaže investitoru da u roku od 30 dana ukloni taj prilazni put, a ujedno je Prekršajnom sudu u Beogradu podneo zahtev da pokrene prekršajni postupak protiv investitora. Rezultat? Nikakav, o čemu rečito govori činjenica da je taj investitor nastavio sa širenjem svojih objekata u koritu za veliku vodu, ojačao i proširio nasip (sada je to prava poprečna brana u toku Save), pa je put na nasipu i – asfaltirao (*videti sliku*). Taj objekat je sada samo jedna od brojnih prepreka u koritu za veliku vodu, prepreka koja radikalno pogoršava uslove za propadaciju velikih voda Save. I sve se to odigravalo godinama pred očima i JPV Srbijavode, i pred brojnim ministarstvima, direkcijama, inspektoratima, sudovima – koji nisu radili onaj posao koji bi bilo gde u svetu bio obavljen za nekoliko dana, drastičnim sankcionisanjem ilegalnog graditelja i dovođenjem u najbolje protočno stanje čitavog tog dela inundacije.

Investitor je svoj 'privatni' poprečni put preko čitave inundacije Save čak i asfaltirao i pretvorio ga u veoma opasnu, neprelivnu branu koja onemogućava tečenje.

A kako to rade u svetu? Korito za veliku vodu (vodno zemljište) je graditeljski 'nedodirljivo'. Ali, da bi se rečne inundacije očuvale u stanju najbolje protočnosti, a ujedno da bi se ostvarila i ekonomska korist da bi se isplatili troškovi održavanja, inundacije se često namenski pošumljavaju najbrže rastućim lišćarima – paulovnijama ('carsko drvo' – sada jedna od najprofitabilnijih kultura), koje već za 15-tak godina dostižu zrelost za eksploataciju. Drveće se sadi u redovima koji ne ometaju tečenje u periodima velikih voda (*videti sliku*), brižljivo se uklanja žbunje i nisko rastinje koje bi povećavalo otpore pri tečenju velikih voda, tako da se ostvaruju nekoliko dragocenih efekata: uslovi za propagaciju velikih voda kroz rečnu inundaciju postaju idealni, ostvaruje se zavidna ekonomska korist od prodaje drvne mase, tako uređena područja su raj za pčelare, jer je paulovnja jedna od najmedonosnijih kultura, a veoma bogata lisna masa paulovnije je izvanredno kormivo za stoku, na nivou kvaliteta lucerke.

Uzorno održavan zasad paulovnja u inundaciji - zbog najboljih uslovi za tečenja i ekonomske koristi za one koji održavaju sistem.

Branislav Đorđević